

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 574-575/2567

นาง ล. ผู้ร้อง นางสาว อ. ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1713, ป.พ.พ. มาตรา 1718, ป.วิ.พ. มาตรา 55

ย่อ / หลักกฎหมาย

ขณะทำพินัยกรรมเจ้ามรดกป่วยหนักและชราภาพมากจนไม่อาจขัดขืนและไม่สามารถรับรู้สาระสำคัญของพินัยกรรมที่ผู้คัดค้านกับพวกที่จัดทำมาให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ พินัยกรรมจึงเป็นโมฆะ ผู้คัดค้านจึงไม่ใช่ทายาทและไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะมาร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1713 ทั้งไม่ใช่ผู้ถูกโต้แย้งสิทธิตาม ป.วิ.พ. มาตรา 55 ที่จะมาคัดค้านการที่ผู้ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก และเมื่อผู้ร้องเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับเจ้ามรดกผู้ร้องจึงเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้ามรดก มีอำนาจที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1713 ทั้งไม่ปรากฏว่า พ. ผู้รับมอบอำนาจและบุตรของผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 1718 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นที่มีคำสั่งตั้ง พ. เป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดกจึงชอบแล้ว

คำพิพากษา

คดีทั้งสองสำนวนนี้ ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษารวมกัน โดยให้เรียก นาง ล. ผู้ร้อง ในสำนวนแรก ซึ่งเป็นผู้คัดค้านในสำนวนที่สองว่า ผู้ร้อง และเรียกนางสาว อ. ผู้คัดค้านในสำนวนแรก ซึ่งเป็นผู้ร้องในสำนวนหลังว่า ผู้คัดค้าน สำนวนแรก ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งนาง พ. เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านและแก้ไขคำคัดค้านขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย สำนวนหลัง ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ผู้ร้องยื่นคำคัดค้าน ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าพินัยกรรมฉบับลงวันที่ 15 ธันวาคม 2560 เป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย และให้ยกคำร้องขอของผู้คัดค้าน ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าให้เพิกถอนพินัยกรรมของนาง ช. ฉบับลงวันที่ 15 ธันวาคม 2560 ให้เป็นโมฆะ และมีคำสั่งตั้งนาง พ. ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนาง ช. เจ้ามรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 กับให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ให้ผู้คัดค้านใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้ร้องทั้งสองสำนวน โดยกำหนดค่าทนายความสำนวนละ 20,000 บาท ยกคำร้องและคำคัดค้านของผู้คัดค้านทั้งสองสำนวน ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนของผู้คัดค้านทั้งสองสำนวนให้เป็นพับ ผู้คัดค้านอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ ผู้คัดค้านฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561 นาง ช. เจ้ามรดกถึงแก่ความตายด้วยสาเหตุการติดเชื้อในกระแสเลือด ณ โรงพยาบาล ร. เจ้ามรดกมีสามีชื่อ พันเอก ภ. ซึ่งถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก เจ้ามรดกไม่มีบุตร บิดามารดาของเจ้ามรดกถึงแก่ความตายไปก่อนเจ้ามรดกแล้ว เจ้ามรดกมีทรัพย์มรดกเป็นที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง เงินฝากบัญชีธนาคาร ธ. และทรัพย์สินอื่น ๆ การจัดการมรดกมีเหตุขัดข้อง ผู้ร้องยื่นคำร้องขออ้างว่า ผู้ร้องเป็นทายาทโดยธรรม โดยเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับเจ้ามรดก ขอให้ตั้งนาง พ. ผู้รับมอบอำนาจและเป็นบุตรสาวของผู้ร้องให้เป็นผู้จัดการมรดก ส่วนผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้คัดค้านเป็นทายาทโดยพินัยกรรมที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยก

ทรัพย์มรดกทั้งหมดให้ผู้คัดค้าน ขอให้ตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดก คดีมีปัญหาที่ควรวินิจฉัยเป็น ประการแรกตามฎีกาของผู้คัดค้านว่า เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมยกมรดกทั้งหมดให้ผู้คัดค้านหรือไม่ ผู้คัดค้านมีพยานปากนางสาว ก. นาย ส. และร้อยโท จ. เบิกความว่า เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560 เวลาประมาณ 16 นาฬิกา เจ้ามรดกทำพินัยกรรมที่บ้านพักข้าราชการ ทนายความผู้ทำพินัยกรรม ได้อ่านข้อความในพินัยกรรมให้ฟังต่อหน้าเจ้ามรดก นาย ส. และร้อยโท จ. แล้วให้เจ้ามรดก พิมพ์ลายนิ้วมือ นาย ส. กับร้อยโท จ. ลงลายมือชื่อเป็นพยานในพินัยกรรม ส่วนพยานผู้ร้องมีนาง พ. ผู้รับมอบอำนาจผู้ร้องเบิกความว่า เมื่อ พ.ศ. 2559 ถึง 2560 เจ้ามรดกป่วยหนักด้วยอาการของ คนชรา พยานจึงพาเจ้ามรดกไปรักษาที่โรงพยาบาล โดยพยานเป็นเจ้าของไข้ เจ้ามรดกมีอาการ เพ้อ หลงลืม จำความไม่ได้ สายตาไม่ดี มองเห็นไม่ชัด หูฟังไม่ค่อยได้ยิน เนื่องจากมีอายุมากถึง 89 ปีเศษ และมีพยานปากนาย ธ. แพทย์โรงพยาบาล ข. เบิกความประกอบเอกสารประวัติ การตรวจรักษาเจ้ามรดกว่า เมื่อระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่ 8 มิถุนายน 2566 เจ้ามรดกเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลด้วยอาการอ่อนเพลีย เหนื่อย เชื่องซึม หูไม่ได้ยินและนอนหลับ ตลอด ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แพทย์ตรวจวินิจฉัยว่า น้ำท่วมปอด เส้นเลือดหัวใจตีบ ภาวะหายใจ ล้มเหลว ต้องอยู่ในห้องผู้ป่วยวิกฤติใส่เครื่องช่วยหายใจเป็นท่อสอดเข้าปาก พอรู้สึกตัวบ้างแต่ไม่ สามารถพูดจาได้ตอบ และเป็นมะเร็งปากมดลูกระยะสุดท้าย มีเลือดออกจากช่องคลอดและ ทวารหนักจำนวนมาก เจ้ามรดกชราภาพมีอายุมากถึง 89 ปี ป่วยเป็น 5 โรค มีอาการหลง ๆ ลืม ๆ ไม่รู้สึกตัว ซึ่งก่อนทำพินัยกรรม นาง พ. ก็ได้พาเจ้ามรดกเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลและดูแล เป็นเจ้าของไข้ จนเมื่อพาเจ้ามรดกกลับไปส่งบ้านในวันที่ 11 ธันวาคม 2560 และในวันเดียวกันนั้น ผู้คัดค้านก็เข้ามาพาตัวเจ้ามรดกไปอยู่ที่บ้านพักข้าราชการ ซึ่งเป็นบ้านพักของพันเอกหญิง ร. ซึ่ง พันเอกหญิง ร. นางสาว ก. และผู้คัดค้านเป็นพี่น้องกันและอาศัยอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ทั้งที่เจ้ามรดก กับพันเอกหญิง ร. มีเรื่องพิพาทฟ้องร้องกันมาก่อนเกี่ยวกับการตายของพันเอก ก. สามีของ เจ้ามรดก เนื่องจากเจ้ามรดกอ่านหนังสือไม่ออก คงเขียนได้เฉพาะลงลายมือชื่อ พันเอกหญิง ร. จึง อาสาเป็นคนไปรับเงินณapanกิจสงเคราะห์จำนวน 180,000 บาท แทนเจ้ามรดก แต่พันเอกหญิง ร. กลับเบิกเงินดังกล่าวไปเป็นของตัวเอง โดยมีได้นำเงินมามอบคืนให้เจ้ามรดก จนเจ้ามรดกไป แจ้งความต่อพนักงานสอบสวน และเมื่อเจ้ามรดกไปขอเป็นผู้จัดการมรดกของพันเอก ก. และศาล มีคำสั่งตั้งเจ้ามรดกเป็นผู้จัดการมรดกของพันเอก ก. แล้ว พันเอกหญิง ร. ก็ยื่นคำร้องคัดค้านอ้างว่า เจ้ามรดกเป็นคนเสเพลดื่มสุราเป็นอาชญา ไม่มีอาชีพ ขอให้ถอนเจ้ามรดกออกจากการเป็น ผู้จัดการมรดกของพันเอก ก. และขอให้ตั้งตนเองเป็นผู้จัดการมรดกแทน โดยอ้างว่าพันเอก ก. ทำ พินัยกรรมยกมรดกให้ตน เจ้ามรดกจึงฟ้องพันเอกหญิง ร. ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าพินัยกรรมของ พันเอก ก. เป็นพินัยกรรมปลอม กองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตรวจพิสูจน์ ลายมือชื่อแล้วมีความเห็นว่า เป็นพินัยกรรมปลอมเพราะไม่ใช่ลายมือชื่อของพันเอก ก. ซึ่งระหว่าง เจ้ามรดกกับพันเอกหญิง ร. เป็นคดีความกันที่ศาล ผู้คัดค้านกับพันเอกหญิง ร. ก็ได้เดินทางไปศาล ด้วยกัน ก่อนหน้านั้นที่เจ้ามรดกไม่ได้ป่วยชราภาพถึงขนาดหลง ๆ ลืม ๆ จนช่วยตัวเองไม่ได้ เจ้ามรดกก็ไม่เคยไปพักอาศัยอยู่กับผู้คัดค้านที่บ้านพักข้าราชการของพันเอกหญิง ร. จึงไม่น่าเชื่อว่า เจ้ามรดกสมัครใจไปอยู่บ้านเดียวกับพันเอกหญิง ร. และผู้คัดค้าน เชื่อว่าผู้คัดค้านกับพวกไปพา เจ้ามรดกที่อยู่ในสภาพชราภาพและป่วยหนักจนไม่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์มาที่บ้านพักข้าราชการ เพื่อเตรียมการทำพินัยกรรม หลังจากผู้คัดค้านพาเจ้ามรดกมาอยู่ที่บ้านพักข้าราชการของพันเอก หญิง ร. ได้เพียง 4 วัน ก็จัดให้เจ้ามรดกทำพินัยกรรมในวันที่ 15 ธันวาคม 2560 โดยนัดทนายความ

นาย ส. และร้อยโท จ. ให้มาลงลายมือชื่อเป็นพยานในพินัยกรรม ยังได้ความจากร้อยโท จ. ว่า หลังจากเจ้ามรดกถึงแก่ความตายและมีการเปิดพินัยกรรมแล้ว ผู้คัดค้านซื้อบ้านพร้อมที่ดินใส่ชื่อ บุตรสาวของร้อยโท จ. โดยที่ผู้คัดค้านกับร้อยโท จ. และครอบครัวไม่เคยมีหนี้สินต่อกัน พฤติการณ์ อาจจะเป็นไปตามข้อตกลงตอบแทนที่ร้อยโท จ. มาลงลายมือชื่อเป็นพยานในพินัยกรรม ซึ่งหาก การทำพินัยกรรมมีความโปร่งใสด้วยเจตนาที่แท้จริงของเจ้ามรดกขณะสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ก็ไม่น่าที่ผู้คัดค้านจะต้องตอบแทนแก่พยานที่มาลงลายมือชื่อในพินัยกรรมให้มากถึงขนาดนี้ ผู้ร้องมี พยานหลักฐานทั้งพยานแพทย์และพยานเอกสารที่ยืนยันได้ว่า ตั้งแต่ก่อนทำพินัยกรรมในวันที่ 15 ธันวาคม 2560 จนถึงหลังวันทำพินัยกรรม เจ้ามรดกมีอายุมากถึง 89 ปี มีสภาพร่างกายชราภาพ และป่วยหนักหลายโรค สอดคล้องกับเหตุที่ผู้คัดค้านไปยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้ามรดกเป็น คนไร้ความสามารถในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งเป็นเวลาภายหลังทำพินัยกรรมไปไม่นาน อาการป่วยของเจ้ามรดกอันเป็นเหตุให้ผู้คัดค้านไปขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นคนไร้ความสามารถคงจะมีมานานแล้ว มิใช่เพิ่งเกิดขึ้นหลังทำพินัยกรรม ทั้งผู้คัดค้านไม่มีพยานหลักฐานทางการแพทย์มา ยืนยันว่า ขณะทำพินัยกรรมเจ้ามรดกมีสุขภาพแข็งแรง สติสัมปชัญญะปกติสมบูรณ์ คงมีแต่ นางสาว ก. กับพยานที่ลงลายมือชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมซึ่งมีพิรุณหลายประการ พยานหลักฐาน ของผู้คัดค้านจึงไม่มีน้ำหนักพอให้รับฟัง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ขณะทำพินัยกรรมเจ้ามรดกป่วยหนัก และชราภาพมากจนไม่อาจชัดเจนและไม่สามารถรับรู้สาระสำคัญของพินัยกรรมที่ผู้คัดค้านกับพวก ที่จัดทำมาให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ พินัยกรรมจึงเป็นโมฆะ ผู้คัดค้านจึงไม่ใช่ทายาทและไม่ใช่ ผู้มีส่วนได้เสียที่จะมาร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 ทั้งไม่ใช่ผู้ถูกโต้แย้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ที่จะมา คัดค้านการที่ผู้ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ให้เพิกถอนพินัยกรรมฉบับลงวันที่ 15 ธันวาคม 2560 ของเจ้ามรดกมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้คัดค้านในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามฎีกาของผู้คัดค้านว่า ผู้ ร้องเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้ามรดกหรือไม่ ผู้ร้องมีนาง พ. ผู้รับมอบอำนาจและเป็นบุตรสาวของ ผู้ร้อง เบิกความว่า ผู้ร้องกับเจ้ามรดกเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันโดยเป็นบุตรของนาง ร. และนาย ย. มีพี่น้อง 4 คน คือ 1.นาย ต. 2.นางสาว ม. 3.นาง ล. (ผู้ร้อง) 4.นางสาวอ้อยหรือนาง ช. (เจ้ามรดก) เมื่อ พ.ศ. 2532 นาย ต. ถึงแก่ความตาย ผู้ร้องและเจ้ามรดกกับนางสาว ม. ได้ร่วมกันจัด งานศพของนาย ต. ต่อมา พ.ศ. 2554 พันเอก ภ. สามีของเจ้ามรดก ป่วยหนัก นาง พ. ก็เป็นคนพา พันเอก ภ. ไปรักษาที่โรงพยาบาลและเป็นเจ้าของไข้ ต่อมา พ.ศ. 2555 พันเอก ภ. และนางสาว ม. ถึงแก่ความตายในปีเดียวกัน ผู้ร้องกับเจ้ามรดกก็ร่วมกันจัดงานศพทั้งสอง เห็นว่า ผู้ร้องมี พยานเอกสารและภาพถ่ายต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างผู้ร้องกับ เจ้ามรดก ส่วนสำเนาทะเบียนการสมรสระหว่างเจ้ามรดกกับร้อยตรี ภ. ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2497 ที่ระบุว่า นางสาว ช. เป็นบุตรของนาย ฉ. กับนาง ก. นั้น ผู้ร้องมีพยานปากนาย น. นักวิชาการที่ดิน ปฏิบัติการ มาเบิกความได้ว่าเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2482 นาย ต. นางสาว ม. นางสาว ล. และ นางสาวอ้อย ร่วมกันขอรับมรดกนาง ร. มารดา เป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 6141 อำเภอพนัสนิคม จังหวัด ชลบุรี ต่อมาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2524 นาย ต. นางสาว ม. นาง ล. และนาง ช. ซึ่งเป็นบุตรของ นาย ย. กับนาง ร. ได้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อออกใบแทนโฉนดที่ดินดังกล่าว โดยอ้างว่า โฉนดที่ดินเดิมชำรุด และในการขอออกใบแทนดังกล่าวนาง ช. ได้ให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานที่ดินว่า ตามโฉนดที่ดินเดิมที่มีชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ว่า "อ้อย" นั้น ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "ช." โดยเปลี่ยนชื่อ

เองไม่ได้ขออนุญาตจากทางราชการแต่อย่างใด เมื่อถึงเวลาสำรวจทะเบียนบ้านก็ใช้ชื่อใหม่ว่า "ช." ซึ่งนาง ช. ได้ลงลายมือชื่อในฐานะผู้ให้ถ้อยคำไว้ โดยมีนาย ง. เทศมนตรีเมืองพนัสนิคม ในฐานะผู้ทำการแทนนายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม ได้ทำบันทึกรับรองว่านางอ้อย กับ นาง ช. เป็นบุคคลคนเดียวกัน ต่อมาวันที่ 18 ตุลาคม 2555 นาง ช. ได้ยกที่ดินแปลงดังกล่าวเฉพาะส่วนของตนให้แก่นาง พ. บุตรของผู้ร้อง ซึ่งการยกให้ดังกล่าวมีการระบุในโฉนดที่ดินว่า นางสาวอ้อย กับ นาง ช. เป็นบุคคลคนเดียวกัน ตามหนังสือรับรองของเทศบาลเมืองชลบุรี ฉบับลงวันที่ 18 ตุลาคม 2555 และตามสำเนาโฉนดที่ดิน ซึ่งเป็นหลักฐานที่เจ้ามรดกให้ถ้อยคำยอมรับกับเจ้าพนักงานตำแหน่งนักวิชาการที่ดินปฏิบัติการ โดยมีเทศมนตรีเมืองพนัสนิคมรับรองว่า เจ้ามรดกเป็นบุคคลคนเดียวกับนางสาวอ้อย พยานผู้ร้องมีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้ว่า ผู้ร้องเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับเจ้ามรดก ทั้งเมื่อผู้คัดค้านไม่ใช่ทายาทและไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสีย จึงไม่มีอำนาจร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกและไม่มีอำนาจคัดค้านการที่ผู้ร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องจึงเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้ามรดก มีอำนาจที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 ทั้งไม่ปรากฏว่านาง พ. มีลักษณะต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1718 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นที่มีคำสั่งตั้งนาง พ. เป็นผู้จัดการมรดกของนาง ช. เจ้ามรดกนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้คัดค้านในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ให้ผู้คัดค้านใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาแทนผู้ร้องทั้งสองสำนวน โดยกำหนดค่าทนายความสำนวนละ 20,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสำนวนละ 5,000 บาท

องค์คณะ

ปิติ นาถะภักติ · ณรงค์ กลั่นวารินทร์ · เพิ่มศักดิ์ สายสีทอง

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/574-575/2567>